

بررسی وضعیت ارایه خدمات اطلاعات سلامت کتابخانه‌های عمومی شهر تهران

مریم عندلیب‌کندری^۱، احمد رضا ورناصری^۲، مریم قنبری خشنود^۳، سید عابدین حسینی آهنگری^{۴*}، محمد کریم صابری^۵، حمید بورقی^۶

چکیده

زمینه و هدف: این پژوهش با هدف بررسی نقش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در ارایه خدمات اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، براساس دیدگاه کتابداران شاغل در این کتابخانه‌ها انجام شد.

روش بررسی: روش پژوهش به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی است که به صورت پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری ۱۵۰ کتابدار کتابخانه‌های عمومی شهر تهران است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه محقق ساخته است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد.

یافته‌ها: وضعیت منابع اطلاعات سلامت موجود در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در اکثر منابع کم و بسیار کم است. میزان آشنازی کتابداران به موضوع‌های حوزه‌ی بهداشت و سلامت عمومی ۲۰ درصد است. میزان آشنازی کتابداران با خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت، با ۷۷/۴ درصد کم و بسیار کم است. میزان شرکت کتابداران در کارگاه‌های اطلاع‌رسانی پژوهشی، با عدم شرکت ۷۰ درصدی کتابداران رویروز است. آشنازی کتابداران با خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت کم و بسیار کم است. ۶۰ درصد از کتابداران با سامانه‌های اطلاعاتی پژوهشی آشنازی ندارند. درصد آشنازی کتابداران با وبسایت‌های داخلی حوزه پژوهشی با ضعف ۶۰ تا ۷۸ درصدی رو برو است. درصد آشنازی کتابداران با وبسایت خارجی بین‌المللی حوزه سلامت متوسط است. کتابداران دلیل اصلی برای ارایه خدمات گزینشی اطلاعات سلامت را ارتقای سطح سواد سلامت در جامعه می‌دانند. تقریباً ۴۰ درصد از مراجعه‌کنندگان نسبت به بیماری‌های واگیردار و غیرواگیردار در یک ماه تا سه بار درخواست دارند. همچنین مانع اصلی چهت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت، نداشتن فرصت کافی توسط کتابدار برای ارایه خدمات است.

نتیجه‌گیری: کتابخانه‌های عمومی کشور باید تدبیری بینداشته که کتابداران را با حوزه اطلاعات سلامت آشنا کرده و سیاست‌هایی را در این زمینه اعمال نمایند. می‌توان با توجه به امکانات فنی مناسب کتابخانه‌های عمومی شهر تهران به ایجاد و دسترسی سامانه‌ها و وبسایت‌های حوزه بهداشت و سلامت داخلی و خارجی و مانع و مدارک اطلاعات سلامت کتابداران را گسترش داد.

واژه‌های کلیدی: اطلاعات سلامت، کتابخانه عمومی، شهر تهران، اشاعه‌ی گزینشی

دریافت مقاله:

۱۴۰۲/۶/۲

پذیرش مقاله:

۱۴۰۲/۱۰/۱۰

* نویسنده مسئول:

سید عابدین حسینی آهنگری؛

دانشکده پیراپژوهی دانشگاه علوم پژوهشی همدان

Email:

A.ahangari@umsha.ac.ir

۱ کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۲ دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۳ دانشجوی دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی پژوهشی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پژوهشی، دانشگاه علوم پژوهشی اصفهان، اصفهان، ایران

۴ استادیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پژوهشی، دانشکده پیراپژوهی همدان، همدان، ایران

۵ دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پژوهشی خراسان شمالی، خراسان شمالی، ایران

۶ استادیار گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپژوهی، دانشگاه علوم پژوهشی همدان، همدان، ایران

مقدمه

و کاربران خود دارند(۱۳).

کتابخانه‌های عمومی یکی از اولین نقطه‌های دسترسی برای افرادی هستند که به دنبال اطلاعات سلامت می‌باشند، به ویژه در دوران قبل از ظهور اینترنت، کاربران به کتابخانه‌های عمومی مراجعه می‌کردند تا به منابع سلامت بی‌خطر، بی‌طرف و ارزان دسترسی یابند. همچنین، تحقیقاتی که نظر ذینفعان کتابخانه‌های عمومی را در خصوص منابع اطلاعات سلامت بررسی کرده‌اند، اغلب مصرف کنندگان کتابخانه‌های عمومی را به عنوان منابع قابل اعتماد برای اطلاعات سلامت معرفی کرده و از ارزشمندی اطلاعات آن‌ها در تصمیمات مراقبت‌های بهداشتی گفته‌اند(۱۴). نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، به عنوان متولی اصلی کتابخانه‌های عمومی، مورد اعتماد جامعه است و با توجه به اهداف کتابخانه‌های عمومی که تشخیص و پاسخ به نیاز اطلاعاتی جامعه استفاده کننده است، لازم است منابع و خدمات بسیاری برای کاربران با علایق مختلف در دسترسی به اطلاعات فراهم سازد. از طرفی، با توجه به تقاضاهای رو به رشد افراد برای کسب منابع اطلاعات سلامت، این نگرانی وجود دارد که چگونه می‌توان به اطلاعات مناسب و معترض دسترسی پیدا کرد و کتابخانه‌های عمومی چه نقشی می‌توانند در این زمینه ایفا کنند(۱۵). از آنجا که رویکرد و مقصد نهایی کتابخانه‌های عمومی حرکت به سمت تأمین نیاز جامعه است، کتابداران این کتابخانه‌ها باید از محیط کتابخانه‌ها به سمت جامعه حرکت کنند و اثرگذاری و توانمندی خود را در گزینش دسترسی‌پذیر کردن و اشاعه‌ی منابع اطلاعاتی سلامت مناسب با علایق و نیاز اطلاعاتی شخصی مخاطبان خود نشان دهند(۱۶). اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت از جمله روش‌های خدمات اطلاع‌رسانی جاری است که به منظور انطباق اطلاعات سلامت با خواسته‌های مراجعان برای استفاده‌ی بیشتر و بهتر از منابع کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، ضرورت یافته است(۱۷). اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت، خدمات ویژه‌ای است که نیاز کاربران به آن جهت می‌دهد. اشاعه گزینشی اطلاعات سلامت اساساً به کاربر اختصاص داشته و نه تنها خدمات آگاهی رسانی جاری را بلکه در حوزه‌ی خاص اطلاعات سلامت، خدماتی را به کاربر ارایه می‌دهد. هدف اصلی اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات، در دسترس قرار دادن مناسب‌ترین اطلاعات منطبق با حوزه مورد علاقه کاربر و صرفه‌جویی در زمان و نیروی انسانی در فرایند یافتن اطلاعات است(۱۸). از نظر علوم‌شناسنامه نیز یک کتابدار باید اطلاعات جامعی از کاربران خود داشته باشد و با ویژگی‌های شخصیتی وی آشنا باشد تا در شرایط لازم نسخه‌ی مناسب را تحويل او دهد(۱۹). رسالت کتابدار این است که با پالایش

سلامت مردم یکی از با ارزش‌ترین سرمایه‌های در تمامی جوامع است. کاراترین و مناسب‌ترین روش حفظ، تأمین و ارتقای سلامت مردم، بهره‌مندی از اطلاعات و دانش است(۱). وجود جامعه‌ی سالم و آگاه منوط به توجه به سلامت همه‌ی اقوام آن جامعه و توجه به اجرای کوچک‌تر آن جامعه، مانند اجتماعات کوچک و خانواده‌های موجود در آن است(۲). انسان‌ها مسئول سلامت زندگی خود هستند و برای بر عهده گرفتن این مسئولیت، نیازمند اطلاعات و دانشی قابل اعتماد هستند که در بهبود فرایند خود درمانی و یا جهت دادن به تعامل با کارکنان پزشکی و اعضای خانواده مفید باشد(۳). اطلاعات سلامت شامل طیف وسیعی از اطلاعات است که می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های مرتبه با سلامت فردی و اجتماعی مؤثر باشد(۴). این نوع اطلاعات که امروزه از طریق منابع متفاوت جستجو و استفاده می‌شود، عموماً به افراد کمک می‌کند تاریخ‌های خود را در حوزه‌ی سلامت ارزیابی نموده و تغییر دهنده(۵). اطلاعات سلامت را هر واقعیت یا یافته‌ی یا داده‌ی مؤثر یا مرتبط با سلامت جسمی و روانی و اجتماعی یا آسایش افراد یا گروه‌هایی از افراد تعریف می‌کنند(۶). مطالعات نشان می‌دهد که طی سال‌های اخیر با افزایش روزافزون منابع الکترونیکی، در دسترس بودن فناوری‌های گسترده‌ی اطلاعات و ارتباطات و همچنین افزایش تعداد منابع رایگان اطلاعاتی مانند راهنمای و اطلاعات پزشکی، بهداشتی و سلامتی، مراجعه به کتابخانه‌ها برای کسب اطلاعات پزشکی و سلامت بهداشتی ایافته است. به گونه‌ای که بسیاری از کتابخانه‌ها تغییر و تحول‌هایی برای ارایه افزایش یافته است. بهتر خدمات اطلاعات پزشکی و بهداشتی در نظام خود به وجود آورده‌اند(۷-۹). کاربران نیز نقش کتابخانه‌های را در کسب اطلاعات سلامت مؤثر دانسته‌اند(۱۰) به طوری که در پژوهشی ۶۰ درصد شرکت کنندگان انگیزه‌ی استفاده از کتابخانه را کسب اطلاعات پزشکی و سلامت می‌دانند و اطلاعات پزشکی و سلامت جزو موضوعات برتر آن‌ها بوده است(۱۱). اما همه جستجوگران اطلاعات سلامت، مهارت لازم برای بازیابی اطلاعات را ندارند و اینترنت نیز همواره دارای منبع اطلاعاتی دقیق، قابل اعتماد و معترض نیست. بسیاری از این افراد در مواجهه با اطلاعات سلامت و بهداشت دانش کافی در ارزیابی و بررسی کیفیت مطالب بهداشتی را ندارند و حتی تصویرات غلط نسبت به مسائل سلامت در آن‌ها ایجاد می‌شود(۱۲). در این میان، کتابخانه‌های عمومی به عنوان یکی از نهادهایی که طی وسیعی از کاربران را در بر می‌گیرند و ارتباط گسترده‌تری با جامعه دارند، سهم عمده‌ای در ارتقای سلامت افراد جامعه، آگاهی و پیشرفت روزافزون مخاطبان

بر این اساس، اولویت دهنی به کاربران این کتابخانه‌ها و توجه به نیازها و علاوه‌آن‌ها، شکل‌گیری و یا گزینش بخشی از خدمات کتابخانه‌های عمومی در قالب اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت، بستر مناسبی برای تأثیرگذاری کتابخانه‌ها در امر مهم و حیاتی سلامت کاربران این کتابخانه‌ها فراهم خواهد آورد(۲۸). در همین راستا، طبق نتایج پژوهش جolahی و همکاران(۱۳۹۵) ویژگی‌های تولیدکننده و توزیع‌کننده اطلاعات سلامت به عنوان الگویی مناسب برای اطلاع‌رسانی پژوهشکی و سلامت در کتابخانه‌های عمومی مشخص شدند که وجود توانایی‌های بالا در وزارت بهداشت مانند نیروهای متخصص در وزارت بهداشت، دسترسی به منابع اطلاعات سلامت و توانایی کتابداران آموزش دیده وجود مخاطب عمومی در کتابخانه‌های عمومی بود(۲۲).

در ارایه الگوی پیشنهادی توسط عنده‌لیب کندری و همکاران خدمات مبتنی بر اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی دارای پنج مقوله است که عبارتند از: «شناسایی نیاز کاربر»، «برنامه‌ریزی»، «ارزیابی»، «موانع»، «عوامل پیش‌برنده»، نتایج پژوهش نیز حاکی از آن بود که انتظارات کتابداران از نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در زمینه خدمات مبتنی بر ارایه اطلاعات سلامت عبارتند از: همکاری نهاد کتابخانه‌های عمومی با سازمان‌های حوزه‌های بهداشت، رویکرد نیازسنجی و برنامه‌ریزی در زمینه اطلاعات سلامت، استفاده از روش‌های اطلاع‌رسانی گسترشده، ارزیابی، سازماندهی منابع اطلاعات سلامت، موافع زیرساختی، موافع مربوط به کتابداران و موافع مربوط به منابع کتابخانه‌ای(۲۹). نتایج پژوهش نژاد مطوری و همکاران(۱۴۰۱) نشان داد که آمادگی کتابداران کتابخانه‌های عمومی از نظر میزان آشنایی با موضوع‌های سلامت، وب‌سایت‌های سلامت، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی برای پاسخ‌گویی به نیاز کاربران و مباحث سازماندهی منابع اطلاعات در سطح مطلوبی قرار ندارد(۳۰). نتایج مطالعه Flaherty در ارزیابی مواد چاپی در کتابخانه‌های عمومی در حوزه اطلاعات سلامت نشان داد که در کتابخانه‌های عمومی این امکان وجود دارد که منابع اطلاعات سلامت را به صورت آنلاین فراهم کنند و ضروری است که کتابداران به ارتقای سواد سلامت کمک کنند و دسترسی به اطلاعات بهداشتی و به موقع را تضمین کنند(۳۱). نتایج پژوهش Basseyoni-Salem در بررسی نقش کتابخانه‌های عمومی سلطنتی عمان در ارتقای سواد سلامت در میان اعضای جامعه نشان داد که آگاهی کتابخانه‌های مورد مطالعه و نقش آن‌ها در سواد سلامت ضعیف است و برای ارایه خدمات سلامت از تعداد اندکی منابع استفاده می‌کنند و همچنین

اطلاعات و گزینش آن‌ها، مطابق با نیاز اطلاعاتی کاربر، منابع اطلاعاتی مناسب را در اختیارش قرار دهد(۲۰). از طرفی، رشد سریع دانش و اباحتگی اطلاعات در تمامی زمینه‌های علمی به‌ویژه حوزه سلامت و توسعه شبکه جهانی وب و افزایش اطلاعات غیرمعتبر در این شبکه بر ضرورت وجود متخصصان اطلاع‌رسانی و ارایه خدمات با کیفیت اطلاعات سلامت تأکید دارد و کار و مسئولیت آن‌ها را در گزینش و اشاعه مطلوب اطلاعات سلامت جدی‌تر و مضاعف می‌کند(۲۱). برای اشاعه اطلاعات سلامت معتبر، مقدماتی در ابعاد مختلف نظر و عمل لازم است که کتابخانه‌ها و کتابداران ضروری است به آن‌ها توجه کنند با توجه به گستردگی و ماهیت ناهمگون کاربران کتابخانه‌های عمومی، شیوه‌های ارایه خدمات به آن‌ها نیز می‌تواند متفاوت و گسترشده باشد. در چنین شرایطی، کتابداران کتابخانه‌های عمومی به منظور هدفمند و آگاهانه بودن اطلاع‌رسانی به کاربران، سهولت و سرعت دسترسی مراجعان با منابع اطلاعاتی، ناگزیر از اشاعه‌ی گزینشی خدمات اطلاعات پژوهشکی و سلامت هستند(۲۲ و ۲۳). بر همین مبنای، هدف اصلی از انجام این پژوهش، امکان‌سنجی اشاعه‌ی گزینشی خدمات اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران بنا بر دیدگاه کتابداران شاغل در این کتابخانه‌ها است. بنابر آن‌چه که گفته شد، اطلاعات سلامت، ارتباط مستقیمی با کیفیت زندگی در جامعه دارد و می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با سلامت فردی و اجتماعی تأثیرگذار باشد(۵). دستیابی به اطلاعات سلامت روزآمد و متناسب با نیاز افراد بسیار حائز اهمیت است و استفاده از این اطلاعات تأثیر بسزایی در تشخیص، پیشگیری و تصمیم‌گیری در روش‌های درمانی خواهد داشت(۲۴). شواهد حاکی از آن است که کتابخانه‌های عمومی که کاربران آن را جمیعت متنوعی از افشار مختلف جامعه تشکیل می‌دهد، از جمله مکان‌های مهمی هستند که افراد برای کسب اطلاعات سلامت به آن مراجعه می‌کنند(۲۵). کتابخانه‌های عمومی به عنوان یکی از نهادهایی که طیف وسیعی از کاربران را در بر می‌گیرند و ارتباط گستره‌تری با جامعه دارند، سهم عمده‌ای را در اشاعه اطلاعات سلامت افراد جامعه، آگاهی و پیشرفت روزافزون مخاطبان و کاربران خود عهده دارند. از این‌رو رسالت کتابخانه‌های عمومی فراهم نمودن اطلاعات سلامت مبتنی و متمرکز بر علاقه‌ی گستردگی وسیعی از مخاطبان خود می‌باشد(۲۶). به بیان دیگر، اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت خدمتی است که می‌تواند راه حل مناسبی برای جلوگیری از سردرگمی افراد جامعه در مواجهه با رشد روزافزون حجم اطلاعات حوزه‌ی سلامت و فراهم آوری مناسب و متمرکز اطلاعات سلامت براساس درخواست کاربر باشد(۲۷).

افراد جامعه به منظور افزایش سطح عدالت اجتماعی و کاهش هزینه‌های بهداشتی و درمانی است. مطالعات انجام شده در کشور مانیز حاکی از آن است که به رغم اهمیتی که کتابخانه‌های عمومی، در تأمین نیازهای اطلاعاتی عموم مردم جامعه دارند، تاکنون مطالعه‌ای که مسئله‌ی مورد بحث را در این نوع از کتابخانه‌ها بررسی نموده باشد، صورت نگرفته است.

بر همین اساس و با در نظر گرفتن این مهم که همواره استفاده‌ی عملی از اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی آسان نبوده است و در کتابخانه‌های عمومی ایران برای اطلاعات سلامت و خدمات مبتنی بر اطلاعات سلامت جایگاهی را معین نساخته‌اند برنامه و فعالیت خاصی در حوزه‌ی اطلاعات سلامت دیده نمی‌شود^(۲۹). پژوهش حاضر بر آن است تا ضمن بررسی توانمندی‌ها، تجهیزات و امکانات کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در زمینه‌ی ارایه خدمات اطلاعات سلامت، از طریق نیازسنجی از کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران مبنی بر تمایل آن‌ها به خدمات اطلاعات سلامت، میزان آشنایی آن‌ها از این خدمات و نحوه‌ی ارایه آن و میزان دسترسی‌پذیری کتابداران به منابع اطلاعات سلامت چاپی و همچنین پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط با سلامت به بررسی وضعیت ارایه خدمات اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران پردازد. برای دستیابی به این هدف پرسش‌های زیر مطرح گردید:

۱. وضعیت منابع اطلاعات سلامت موجود در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران چگونه است؟

۲. میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت چگونه است؟

۳. دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در مورد ضرورت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در این کتابخانه‌ها چگونه است؟

۴. از دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران میزان استفاده و استقبال کاربران از منابع اطلاعات سلامت موجود در این کتابخانه‌ها چگونه است؟

۵. بنابر دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، چه مشکلات و موانعی جهت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در این کتابخانه‌ها وجود دارد؟

روش بررسی

روش پژوهش به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ نحوه‌ی گردآوری

قادر به ارایه لینک‌های وب پژوهشی یا کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌ی سلامت از وب‌سایت‌های کتابخانه نیستند^(۳۲). فضای کتابخانه‌ها نیاز به گسترش و کتابداران نیاز به دوره‌های آموزشی درخصوص اطلاعات سلامت دارند. اقدامات مدیریتی، تقویت منابع و آموزش باید در اولویت قرار گیرند. توجه به منابع اطلاعاتی به ویژه در حوزه‌ی اطلاعات سلامت منجر به افزایش سطح آگاهی در جامعه و در نتیجه بهبود وضعیت سلامت و کیفیت زندگی مردم خواهد شد^(۳۳).

● چرا کتابخانه‌های عمومی؟

با توجه به نتایج پژوهش رحیمی و همکاران^(۳۴) (۱۳۹۷) دلیل انتخاب کتابخانه‌های عمومی نمایان خواهد شد.

این پژوهش به مقایسه‌ی نقش کتابخانه‌های عمومی و کتابخانه‌های دانشگاهی در اشاعه‌ی اطلاعات سلامت می‌پردازد. نتایج حاکی از آن است که: بین کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی از نظر مولفه‌های اطلاعات سلامت در اشاعه اطلاعات سلامت تفاوت معناداری وجود ندارد. این یعنی اشاعه اطلاعات در هر دو نوع کتابخانه ضرورت دارد.

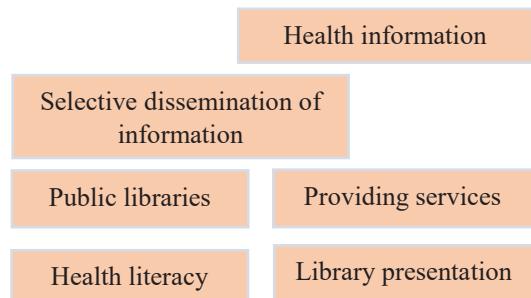
همچنین بین کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی از نظر نتایج حاصل از دریافت اطلاعات سلامت در کتابخانه نیز تفاوت معناداری وجود ندارد؛ که این نشان می‌دهد که در هر دو کتابخانه نتایج حاصل از دریافت اطلاعات سلامت قابل قبول و مطلوب بوده است، همچنین در هر دو جامعه، کاربران بیشترین نتیجه‌ای که از اطلاعات سلامت کتابخانه دریافت نموده‌اند مربوط به کسب اطلاعات درباره‌ی تغذیه سالم است.

بین کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی از نظر استفاده از منابع اطلاعاتی کتابخانه، در کسب اطلاعات سلامت تفاوت معناداری وجود ندارد؛ یعنی بین کاربرانی که از کتابخانه‌های عمومی و کاربرانی که از کتابخانه‌های دانشگاهی برای کسب اطلاعات سلامت استفاده می‌کنند از نظر میزان مفید بودن و صحبت منابع اطلاعات سلامت تفاوت معناداری وجود ندارد، یعنی در هر دو جامعه استفاده از منابع اطلاعات سلامت برای افراد مفید واقع شده است^(۳۴).

از مرور پیشینه‌ها نیز چنین بر می‌آید که اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات به دفعات و با روش‌های متنوع و در سطوح مختلف کتابخانه‌های تخصصی و مراکز آموزش عالی مورد توجه قرار گرفته است. اما مسئله‌ای که در همه‌ی این پژوهش‌ها مغفول مانده است، نقش محوری کتابخانه‌های عمومی در اشاعه‌ی اطلاعات سلامت به

مورد مطالعه قرار گرفته‌اند که از مجموع ۱۵۰ پرسشنامه‌ی توزیع شده، تمامی پرسشنامه‌ها توسط کتابداران تکمیل و عودت داده شد. پرسشنامه به صورت الکترونیکی آن را توزیع شد.

همان‌طور که در شکل ۲ مشاهده می‌شود، برای جمع‌آوری مبانی نظری پژوهش و مطالب تکمیلی پایگاه‌های خارجی و داخلی کلید واژه‌های زیر جستجو گردید:

شکل ۲: کلیدواژه‌های جستجو شده

نشان داد که نمره‌ی اثر هر یک از گویی‌ها بالای ۱/۷ بود. برای بررسی پایابی ابزار مطرح شده از شاخص آلفای کرونباخ استفاده شد. جهت بررسی پایابی، مجدداً پرسشنامه در اختیار ۳۵ نفر از کتابداران قرار داده شد و مقدار آلفای کرونباخ ۰/۸۶ بروآورد شد که نشان‌دهنده‌ی قابل قبول بودن پایابی پرسشنامه بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد.

یافته‌ها

پاسخ به سوال یک: وضعیت منابع اطلاعات سلامت موجود در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران چگونه است؟

جدول ۱ به وضعیت منابع اطلاعات سلامت موجود در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران پرداخته است.

داده‌ها از نوع توصیفی است که به صورت پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری مورد مطالعه، تمامی کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران می‌باشد که بر اساس آمار دریافتی از اداره کل کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، تعداد کتابداران ۱۵۰ نفر است. مطابق شکل ۱، با توجه به محدود بودن جامعه‌ی پژوهش، نمونه‌گیری صورت نگرفته است و تمامی کتابداران کتابخانه‌های عمومی این شهر

Medline, PubMed, Google Scholar, Emerald, Science Direct, Springer, ProQuest, etc.; National Library of Iran, Noormags, Magiran, Comprehensive Humanities Portal, Irandoc

شکل ۱: پایگاه‌های اطلاعاتی استفاده شده برای جمع‌آوری متون

ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ی محقق ساخته است و برای بررسی روایی و پایابی پرسشنامه از روایی صوری و محتوا و پایابی کرونباخ استفاده شده است. در بررسی روایی محتوا، از ۳ نفر مختصص حوزه‌ی کتابداری درخواست شد تا پس از بررسی کیفی پرسشنامه، به هریک از گویی‌های آن برآسان اهمیت و ضرورت پاسخ دهند. بعد از انجام روایی محتوا به صورت کیفی، از روش کمی تعیین روایی محتوا بر اساس شاخص‌های CVI و CVR مشخص شد که طبق نظرات متخصصان، مقدار شاخص CVR برای همه گویی‌ها بالاتر از ۰/۶ و مقدار شاخص CVI برای همه گویی‌ها بالاتر از ۰/۸۳ محاسبه شد که نشان داد: گویی‌های مطرح شده از لحاظ روایی محتوا قابل قبول بودند. همچنین روایی صوری پرسشنامه در اختیار ۱۵ نفر از کتابداران قرار داده شد تا اهمیت هر گویی را با استفاده از طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای مشخص نمایند. نتایج روایی صوری

جدول ۱: وضعیت منابع اطلاعات سلامت مومود

گویی	میزان				
	بیماری‌های عفونی	بیماری‌های تنفسی	بیماری‌های گوارشی	بیماری‌های ادراری تناسلی	بیماری‌های ایدز
بیماری‌های سرطان	بیماری‌های غدد				
بیماری‌های عفونی	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۹۶ (۶۴ درصد)	۲۳ (۱۵/۳ درصد)	۳۰ (۲۰ درصد)	۹۹ (۶۶ درصد)
بیماری‌های تنفسی	۶۴ (۴۷ درصد)	۳۷ (۲۴/۷ درصد)	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۱۱۲ (۷۴/۷ درصد)	۳۴ (۲۲/۷ درصد)
بیماری‌های گوارشی	۲۳ (۱۵/۳ درصد)	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۲۰ (۲۰ درصد)	۵۳ (۵/۳ درصد)
بیماری‌های ادراری تناسلی	۸ (۵/۳ درصد)	۱۱۲ (۷۴/۷ درصد)	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۹۹ (۶۶ درصد)	۳۴ (۲۲/۷ درصد)
بیماری‌های ایدز	۸ (۵/۳ درصد)	۱۱۲ (۷۴/۷ درصد)	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۹۹ (۶۶ درصد)	۳۴ (۲۲/۷ درصد)
بیماری‌های سرطان	۵ (۳/۳ درصد)	۱۲۸ (۸۵/۳ درصد)	۱۴ (۹/۳ درصد)	۱۲۸ (۸۵/۳ درصد)	۹ (۶ درصد)
بیماری‌های غدد	۹ (۶ درصد)	۱۲۴ (۸۲/۷ درصد)	۱۷ (۱۱/۳ درصد)	۱۷ (۱۱/۳ درصد)	۰ (۰ درصد)

بیماری‌های قلبی-عروقی	۶ (۴ درصد)	۴۲ (۲۸ درصد)	۱۰۲ (۶۸ درصد)	۰
بیماری‌های اعصاب	۰	۱۲۷ (۸۴/۷ درصد)	۲۲ (۱۵/۳ درصد)	۰
بیماری‌های ژنتیک	۱۱۴ (۷۶ درصد)	۳۱ (۲۰/۷ درصد)	۵ (۳/۳ درصد)	۰
بیماری‌های رماتیسم و مفاصل	۱۰ (۶/۷ درصد)	۴۱ (۲۷/۳ درصد)	۹۹ (۶۱ درصد)	۰
بیماری آزالایمر	۱ (۷ درصد)	۴۲ (۲۸ درصد)	۱۰۴ (۶۹/۳ درصد)	۰
بیماری‌های زنان	۰	۱۲۶ (۸۴ درصد)	۲۱ (۱۴ درصد)	۰
بیماری تالاسمی	۱۱۰ (۷۳/۳ درصد)	۳۵ (۲۲/۳ درصد)	۵ (۳/۳ درصد)	۰

قلبی-عروقی (۶۸ درصد) و بیماری‌های رماتیسم و مفاصل و کمترین میزان درصد هم مربوط به بیماری تالاسمی (۹۶/۶ درصد)، بیماری‌های ادراری تناسل ۹۴/۷ و بیماری‌های گوارشی ۹۱/۳ درصد است.

پاسخ به سوال دوم: میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت چگونه است؟

جدول ۲ به میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در

ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت پرداخته است.

طبق آنچه که در جدول ۱ بیان شده وضعیت منابع اطلاعات سلامت موجود در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در اکثر منابع کم و بسیار کم است.

منابع اطلاعات سلامت با میزان زیاد و بسیار زیاد در مجموع کمتر از ۵ درصد است. فقط در چهار حوزه، منابع اطلاعات سلامت در حد متوسط وجود دارد.

بیماری‌های تالاسمی و عفونی کمترین منابع و بیماری‌های قلبی و آزالایمر بیشترین منابع را دارند.

بالاترین درصد مربوط به بیماری‌های آزالایمر (۶/۷۱ درصد)، بیماری‌های

جدول ۲: میزان آشنایی کتابداران در ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت

میزان	گویه	فرآوانی / درصد	بیماری	بیماری زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	زیاد	فرآوانی / درصد
آشنایی با موضوع‌های حوزه بهداشت و سلامت عمومی		۲۷ (۱۸ درصد)	۶۸ (۴۵/۳ درصد)	۲۷ (۱۶/۷ درصد)	۲۵	۲۷ (۲ درصد)			
آشنایی با خدمات اشاعه گزینشی اطلاعات		۸ (۵/۳ درصد)	۵۵ (۳۶/۷ درصد)	۲۴ (۴۰/۷ درصد)	۶۱	۸ (۱/۷ درصد)			
آشنایی با کارگاه‌های حوزه اطلاع‌رسانی پزشکی		۲ (۱/۳ درصد)	۳۹ (۲۲/۷ درصد)	۳۴ (۴۴ درصد)	۶۶	۹ (۶ درصد)			
آشنایی با دوره‌های آموزشی با موضوع بهداشت و سلامت (غذیه، بارداری، دیابت و...) در کتابخانه		۴ (۲/۷ درصد)	۶۴ (۴۲/۷ درصد)	۴۳ (۲۸/۷ درصد)	۴۳	۴ (۲ درصد)			
آشنایی با فعالیت کتابخانه در صفحات فضای مجازی در زمینه اطلاعات سلامت		۱ (۰/۷ درصد)	۵۰ (۳۴ درصد)	۵۱ (۳۳/۳ درصد)	۳۷	۱۱ (۳ درصد)			
آشنایی با سامانه‌های اطلاعات سلامت مجموعه «نظام نوین اطلاعات پژوهشی و پزشکی ایران: نوبا»		۳ (۲ درصد)	۵۲ (۳۵/۳ درصد)	۵۳ (۳۴/۷ درصد)	۳۷	۵ (۰/۷ درصد)			
آشنایی با سامانه‌ی انتشار نتایج و اخبار پژوهش‌های سلامت		۴ (۰/۲ درصد)	۵۳ (۳۵/۳ درصد)	۴۶ (۳۰/۷ درصد)	۳۹	۸ (۲/۷ درصد)			
آشنایی با سامانه‌ی اطلاعات مقالات پزشکی ایران		۱ (۰/۷ درصد)	۶۱ (۴۰/۷ درصد)	۴۴ (۲۲/۸ درصد)	۳۴	۱۰ (۴۰/۷ درصد)			
آشنایی با سامانه‌ی نشریات علمی پژوهشی پزشکی		۳ (۰/۲ درصد)	۵۳ (۳۵/۳ درصد)	۴۷ (۳۱/۳ درصد)	۵۳	۹ (۶ درصد)			
آشنایی با سامانه‌ی پایان‌نامه‌های دانشگاه‌های پزشکی		۳ (۰/۲ درصد)	۵۹ (۴۴ درصد)	۳۷ (۴۴/۳ درصد)	۵۹	۷ (۰/۴ درصد)			
آشنایی با سامانه‌ی مدیریت انتشارات دانشگاه‌های پزشکی		۱ (۰/۷ درصد)	۶۱ (۴۰/۷ درصد)	۳۰ (۳۲/۷ درصد)	۴۹	۹ (۶ درصد)			

و کم می‌باشد. همچنین میزان آشنایی کتابداران با سامانه‌های پژوهشی و نشریات داخلی بالای ۷۰ درصد بسیار کم و کم است.

متوسط رو به بالا، بالاترین درصد آشنایی با موضوع‌های حوزه بهداشت و سلامت عمومی ۶۵/۳ درصد، آشنایی با فعالیت کتابخانه در صفحات فضای مجازی در زمینه اطلاعات سلامت ۴۱/۷ درصد و آشنایی با سامانه‌های اطلاعات سلامت

طبق آنچه که در جدول ۲ بیان شده میزان آشنایی کتابداران به موضوع‌های حوزه بهداشت و سلامت عمومی، خدمات اشاعه گزینشی اطلاعات، شرکت

کتابداران در کارگاه‌های حوزه اطلاع‌رسانی پزشکی، آشنایی کتابداران با خدمات اشاعه گزینشی اطلاعات سلامت و میزان برگاری دوره‌های آموزشی با موضوع بهداشت و سلامت (غذیه، بارداری، دیابت و...) در اکثر شان بسیار کم

رابطه با ضرورت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در این کتابخانه‌ها چگونه است؟

جدول ۳ به میزان آشنایی کتابداران با وبسایت‌های داخلی، خارجی و پایگاه اطلاعاتی پاب‌مد پرداخته است.

جدول ۳: میزان آشنایی کتابداران با وبسایت‌های داخلی، خارجی و پایگاه اطلاعاتی پاب‌مد

فراوانی / درصد						میزان
بسیارزیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	گویه	
۴ (۲/۷ درصد)	۱۰ (۶/۷ درصد)	۴۸ (۴۰/۷)	۲۷ (۲۲ درصد)	۶۱ (۴/۷ درصد)	۲۷ (۲/۷ درصد)	وب‌سایت سلامت (۲۴)
۱ (۰/۷ درصد)	۷ (۴/۷ درصد)	۴۴ (۴۸/۷)	۲۵ (۲۹/۳)	۷۳ (۱۶/۷ درصد)	۲۷ (۰/۷ درصد)	وب‌سایت سلامت و پژوهشکی مجله «با علم»
۲ (۱/۳ درصد)	۹ (۶ درصد)	۳۳ (۴۰/۷)	۴۴ (۲۹/۳)	۶۱ (۲۲ درصد)	۲۳ (۴/۷ درصد)	وب‌سایت «بوعلی باب سلامت»
۴ (۲/۷ درصد)	۱۱ (۴/۳ درصد)	۴۷ (۳۱/۳)	۴۴ (۲۹/۳)	۶۱ (۲۹/۳ درصد)	۴۷ (۷/۳ درصد)	وب‌سایت مجله پژوهشکی «دکتر سلام»
۵ (۳۳/۳ درصد)	۹ (۶ درصد)	۳۳ (۴۰/۷)	۴۳ (۲۸/۷ درصد)	۶۰ (۶ درصد)	۳۳ (۴/۰ درصد)	وب‌سایت «سیز و سالم»
وب‌سایت‌های خارجی						
۲ (۱/۳ درصد)	۵ (۲۱/۳)	۳۲ (۴۲/۷)	۴۸ (۳۲ درصد)	۶۳ (۴/۲ درصد)	۳۲ (۵ درصد)	وب‌سایت مدلاین پلاس
۱ (۰/۷ درصد)	۳ (۲ درصد)	۷۴ (۴۹/۳)	۴۴ (۲۹/۳)	۷۴ (۱۸ درصد)	۴۴ (۲ درصد)	وب‌سایت موسسه ملی بهداشت NIH
۳ (۲ درصد)	۲۷ (۱۸ درصد)	۷۶ (۵۰)	۴۱ (۲۷/۳)	۷۶ (۲ درصد)	۴۱ (۲ درصد)	وب‌سایت پاب‌مد Web MD
۱ (۱/۷ درصد)	۳۰ (۲۰/۳)	۷۸ (۵۲)	۳۸ (۲۵/۳)	۷۸ (۲ درصد)	۳۰ (۲ درصد)	وب‌سایت دراگ Drugs
۱ (۰/۷ درصد)	۲۵ (۱۶/۰)	۷۸ (۵۲)	۴۴ (۲۹/۳)	۷۸ (۱ درصد)	۲۵ (۰/۷ درصد)	نت دکتر Net Doctor
۰	۳۵ (۲۳/۳)	۸۸ (۵۸/۷)	۲۳ (۱۵/۳)	۸۸ (۴ درصد)	۳۵ (۲ درصد)	مايوکلینیک Mayo Clinic
۱ (۰/۰ درصد)	۳۷ (۲۴/۷)	۷۹ (۵۲/۷)	۲۹ (۱۹/۳)	۷۹ (۴ درصد)	۳۷ (۴ درصد)	خدمات بهداشت و سلامت ملی Direct NHS
Pubmed						
بله ۱۱۷ (۷۸ درصد)	خیر ۲۶ (۱۷/۳ درصد)	آیا با پایگاه‌های دسترسی آزاد در حوزه پژوهشکی مانند Pubmed آشنایی دارد؟				
مجله «با علم» (۷۸ درصد) طبق آنچه که در جدول ۳ بیان شده کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران آشنایی بسیار کمی با وب‌سایت‌های داخلی اطلاعات سلامت دارند. اما این کتابداران آشنایی متوسطی با وب‌سایت‌های خارجی اطلاعات سلامت و آشنایی بسیار کم با پایگاه اطلاعاتی Pubmed دارند.						
پاسخ به سوال سوم: دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در رابطه با ضرورت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در این کتابخانه‌ها چگونه است؟						
جدول ۴ به ضرورت ارایه خدمات اشاعه گزینشی اطلاعات سلامت در میان کتابداران پرداخته است.						
جدول ۴: ضرورت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت						
فراوانی / درصد						میزان
بسیارزیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	گویه	
۱۶ (۱۰/۷ درصد)	۲۰ (۱۳/۳)	۲۵ (۱۶/۷)	۷۵ (۲۰ درصد)	۷۸ (۴۸/۲)	۱۷ (۱۱/۳ درصد)	تا چه میزان علاقمند به ارایه اطلاعات بهداشت و سلامت در خدمات کتابخانه هستید؟
۱۵ (۱۰/۴ درصد)	۱۵ (۱۰/۴)	۱۳ (۸ درصد)	۷۶ (۵۰/۹)	۳۸ (۲۵/۴ درصد)	۸ (۵/۳ درصد)	تا چه میزان اعتقاد دارید که ارایه خدمات گزینشی اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی موجب جذب مخاطبان و افزایش مراجعان خواهد شد؟

تا چه میزان ضرورت ارایه خدمات گزینشی اطلاعات سلامت را در کتابخانه‌ی محل خدمت خود احساس می‌کنید؟

در صورت راهاندازی خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت، تا چه میزان با استفاده کتابدار جدید برای ارایه این خدمات موافق هستید؟

در صورت راهاندازی خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت، تا چه میزان با تغییر در شرح وظایف کتابداران برای ارایه این خدمات موافق هستید؟

خدمات کتابخانه هستند.

پاسخ به سوال چهارم: از دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران میزان استفاده و استقبال کاربران از منابع اطلاعات سلامت موجود در این کتابخانه‌ها چگونه است؟

جدول ۴ به میزان درخواست‌های مراجعان مربوط به موضوع‌های بهداشت و سلامت در حوزه‌ی بیماری‌های واگیردار و بیماری‌های غیرواگیردار در میان کتابداران پرداخته است.

با توجه به جدول ۴ از نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران میزان ضرورت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت لازم است و درصد قابل قبولی را به خود اختصاص داده است و علاقه‌مند به ارایه خدمات اطلاعات سلامت برای افراد در کتابخانه‌ی خود هستند. ۷۵/۴ درصد کتابداران معتقدند که ارایه خدمات گزینشی اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی موجب جذب مخاطبان و افزایش مراجعان خواهد شد و ۵۹/۹ درصد کتابداران علاقه‌مند به ارایه اطلاعات بهداشت و سلامت در

جدول ۵: میزان درخواست‌های مراجعان مربوط به موضوع‌های بهداشت و سلامت در حوزه بیماری‌های واگیر و بیماری‌های غیرواگیر

میزان گویی	فرآونی / درصد					میزان
	بیش از ۲۰ بار در ماه	۱۱-۱۹ بار در ماه	۴-۱۰ بار در ماه	۱-۳ بار در ماه	هیچ وقت	
بیماری‌های واگیردار						
غوفنی	۶ (۴ درصد)	۹ (۱۹/۳ درصد)	۲۹ (۴۴ درصد)	۶۶ (۴۰ درصد)	۴۰ (۲۶/۷ درصد)	۴۰
تنفسی	۴ (۷ درصد)	۱۳ (۸/۷ درصد)	۳۶ (۴۶ درصد)	۶۹ (۲۸ درصد)	۲۸ (۱۸/۷ درصد)	۲۸
گوارشی	۶ (۴ درصد)	۱۵ (۱۰ درصد)	۴۴ (۴۰/۷ درصد)	۶۱ (۲۴ درصد)	۲۴ (۴۰/۷ درصد)	۲۴
ادراری تناسلی	۴ (۲/۷ درصد)	۱۱ (۷/۳ درصد)	۳۲ (۲۱/۳ درصد)	۵۹ (۳۹/۳ درصد)	۴۴ (۴۴/۳ درصد)	۴۴
ایدز	۲ (۱/۳ درصد)	۵ (۲/۳ درصد)	۱۹ (۱۲/۷ درصد)	۵۹ (۳۹/۳ درصد)	۶۵ (۴۴/۳ درصد)	۶۵
بیماری‌های غیرواگیردار						
سرطان	۵ (۲/۳ درصد)	۱۱ (۷/۳ درصد)	۴۰ (۲۲/۷ درصد)	۵۹ (۳۹/۳ درصد)	۲۵ (۲۲/۷ درصد)	۲۵
غدد	۱۱ (۷/۳ درصد)	۱۵ (۱۰ درصد)	۴۲ (۲۸ درصد)	۶۴ (۴۲/۷ درصد)	۱۸ (۱۲ درصد)	۱۸
قلبي-عروقی	۱۲ (۸ درصد)	۱۶ (۱۰/۷ درصد)	۴۹ (۳۲/۷ درصد)	۵۱ (۳۴ درصد)	۲۲ (۱۴/۷ درصد)	۲۲
اعصاب و روان	۱۲ (۸ درصد)	۹ (۶ درصد)	۵۵ (۳۶/۷ درصد)	۴۸ (۴۲ درصد)	۲۶ (۱۷/۳ درصد)	۲۶
ژنتيك	۳ (۲ درصد)	۷ (۴ درصد)	۲۰ (۳۰ درصد)	۶۱ (۴۰/۷ درصد)	۴۹ (۳۲/۷ درصد)	۴۹
زنان و زایمان	۱۱ (۷/۳ درصد)	۲۶ (۱۷/۳ درصد)	۴۸ (۳۲ درصد)	۴۸ (۳۲ درصد)	۱۷ (۱۱/۳ درصد)	۱۷
تالاسمي	۲ (۱/۳ درصد)	۵ (۲/۳ درصد)	۳۱ (۲۰/۷ درصد)	۵۴ (۳۶ درصد)	۵۸ (۳۸/۷ درصد)	۵۸

بین ۳۹ درصد تا ۴۶ درصد بیماری‌های واگیردار ۱ تا ۳ بار در ماه درخواست دارند.

بین ۳۲ درصد تا ۶۶ درصد بیماری‌های غیرواگیردار ۱ تا ۳ بار در ماه

با توجه به جدول ۵ میزان درخواست‌های مراجعان مربوط به موضوع‌های بهداشت و سلامت در حوزه بیماری‌های واگیر و غیرواگیر نشان می‌دهد که در هر ماه درخواست برای دریافت اطلاعات سلامت از جانب کاربران وجود دارد

در خواست دارند.

در این کتابخانه‌ها وجود دارد؟

در جدول ۶ به دلایل ارایه خدمات گزینشی اطلاعات سلامت پرداخته است.

پاسخ به سوال پنجم: بنابر دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، چه مشکلات و موانعی جهت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت

جدول ۶: مشکلات و موانع ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران

سوال	میزان	فرآواني / درصد
پایین بودن مهارت کتابداران برای ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۲۱/۳ (۳۲)	
نداشتن خطمشی مدون برای ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۲۲/۳ (۳۵)	
دشواری در آموزش و بازآموزی کتابداران برای ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۴ (۶ درصد)	
عدم استقبال کاربران برای دریافت خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۶/۷ (۱۰)	
عدم تمایل کتابداران به ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۴ (۷ درصد)	
نداشتن فرصت کافی توسط کتابدار برای ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۲۸/۷ (۴۳)	
عدم اطلاع و نگرش کافی سازمان مادر نسبت به ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت	۱۳/۳ (۲۰)	

مقابله با بیماری ویروس کرونا داشته باشند. با توجه به جدول ۲ میزان آشنایی کتابداران به موضوع‌های حوزه بهداشت و سلامت عمومی و سامانه‌های پژوهشی اطلاعات سلامت در سطح پایینی است. دسترسی به اطلاعات سلامت روزآمد و متناسب با نیاز کاربران حائز اهمیت است و کتابخانه‌های عمومی در صورتی که با تشکیل کارگاه‌ها و سامانه‌های پژوهشی و وبسایت‌های داخلی و خارجی در حوزه سلامت از سردرگمی کاربران جلوگیری نمایند، در درازمدت با شهر و ندانی سالم در گرو جامعه سالم و در نهایت توسعه‌ی کشور مواجه خواهیم بود.

با توجه به جدول ۳ کتابداران با وبسایت‌های داخلی آشنایی کافی ندارند.

همچنین میزان آشنایی کتابداران با وبسایت‌های بین‌المللی در وضعیت مناسبی قرار دارند. می‌توان این وضعیت را به دلایلی همچون اعتبار کمی پایگاه‌های ایرانی، کم کاری کتابداران، عدم توجه جدی سازمان به پایگاه‌های داخلی و خدمات و اطلاع‌رسانی ضعیف پایگاه‌های داخلی نسبت داد. با توجه به این که مقالات و داده‌های پژوهشی در هر موضوعی سرشار از اطلاعات یادگیرنده هستند و کتابداران با مرور و مطالعه‌ی این منابع می‌توانند گام‌های مثبت‌تری در ایفاده نقش خود بردارند، اما میزان آشنایی کتابداران با سامانه‌های اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران بسیار پایین است. ۷۸ درصد کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران از بزرگ‌ترین پایگاه منابع سلامت در جهان با عنوان پاپ‌مد نا‌آگاه هستند. فقط ۹ درصد کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود از پایگاه‌های اطلاعاتی حوزه بهداشت و سلامت استفاده می‌کنند.

با توجه به جدول ۶ بنا بر دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، مشکلات و موانعی جهت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در این کتابخانه‌ها وجود دارد. نداشتن فرصت کافی توسط کتابدار برای ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت ۴۳ درصد و نداشتن خطمشی مدون برای ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت (۳۵ درصد) از اهم مشکلات و موانع می‌باشند.

بحث

یکی از مباحث مهم در حوزه‌ی سلامت، دستیابی به اطلاعات سلامت روزآمد و متناسب با نیاز افراد مختلف در جامعه می‌باشد. یکی از این موقعیت‌ها، چگونگی دستیابی افراد به اطلاعات سلامت و در واقع رفتار اطلاع‌یابی سلامت در شرایط بحران و رخدادهای تنفس‌زا است. با توجه به وضعیت کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر تهران از نظر میزان آشنایی کتابداران در ارایه خدمات اشاعه گزینشی اطلاعات سلامت در چه حدی بوده است؟ با توجه به یافته‌های جدول ۱ وضعیت منابع اطلاعات سلامت موجود در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در سطح ضعیفی قرار دارد و عدم تخصیص منابع مرتبط با اطلاعات سلامت در بخش مجموعه‌سازی کتابخانه‌های عمومی جامعه را در موقعیت بحران سلامت با مشکلاتی مواجه خواهد کرد؛ مثلاً اگر منابع بیماری‌های تنفسی وجود داشت، کتابداران با مطالعه‌ی آن‌ها و اطلاع‌رسانی به جامعه می‌توانستند کمک شایانی به

بررسی نقش کتابخانه‌های عمومی سلطنتی عمان پرداخته شده و در زمینه‌ی سعاد سلامت، کتابداران در سطح پایینی بودند و از تعداد اندکی از منابع کمک گرفته‌اند. در این زمینه کتابداران کتابخانه‌های عمومی باید در کارگاه‌های مرتبط با خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت و دوره‌های سواد سلامت و آموزش با موضوع بهداشت (تغذیه، بارداری، دیابت و ...) شرکت کرده و بتوانند با ارتباط با سامانه‌های پژوهشی و نشریات در این حوزه، سطح سواد اطلاعات سلامت خود را بالا برده و از متخصصان و مشاوران حوزه سلامت برای برگزاری کارگاه‌های مرتبط کمک گرفته و در درازمدت با وب‌سایت‌های داخلی و خارجی در زمینه‌ی پژوهشی ارتباط برقرار کنند تا در راستای رفع نیاز اطلاعات سلامت کاربران گام‌های مفیدی بردارند.

مشکلات و موانع اصلی جهت ارایه خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران شامل: نداشتن فرصت کافی توسط کتابداران، نداشتن خط مشی مدون برای ارایه خدمات و پایین‌بودن مهارت کتابداران برای ارایه خدمات می‌باشد. در این سه دلیل یک رابطه‌ی مفهومی وجود دارد و آن این است که وقتی در خط مشی یک سازمان اولویت‌ها و خدمات نامشخص باشد و به آن‌ها اشاره نشود، بدون شک کتابداری هم نمی‌تواند خارج از وظیفه و با منابع تهی، خدماتی را ارایه کند و وقتی منابعی و زمان لازم وجود نداشته باشد، بدون شک مهارتی شکل نمی‌گیرد که کتابدار با توجه به آن مهارت بخواهد خدماتی اثرگذار برای اشاعه خدمات اطلاعات سلامت داشته باشد.

نتیجه‌گیری

سلامت مردم با ارزش‌ترین سرمایه در تمامی جوامع است و کارآمدترین روش حفظ و تأمین و ارتقای سلامت بهره‌مندی از اطلاعات با ارزش است. وجود جامعه‌ی سالم منجر به خانواده‌های سالم می‌شود و اطلاعات مناسب و صحیح در حوزه سلامت برای بهبود فرایند خودرمانی اثر می‌گذارد. از طرفی همه جستجوگران اطلاعات سلامت مهارت لازم برای بازیابی دقیق اطلاعات را ندارند و اینترنت از طرف دیگر دارای منابع اطلاعات دقیق و قابل اعتماد نیست. کتابخانه‌های عمومی سهم عمدۀ‌ای در ارتقای سطح سواد سلامت کاربران بر عهده دارند و کتابداران باید جستجوگران را به اطلاعات قابل اعتماد هدایت کنند و خودشان سعی کنند که به هیچ وجه تجویز پژوهشی انجام ندهنند. حوزه‌ی اطلاعات سلامت به علت این که با جان افراد در ارتباط است و اطلاعات نادرست

پاپ‌مد سرشار از منابع جامع و با کیفیت برای حوزه‌ی سلامت و بهداشت است و با تکیه بر استفاده از این منابع و به کارگیری این منابع می‌توان کتابدار را یک فرد با سواد در حوزه‌ی سلامت به جامعه معرفی کرد و کتابخانه‌های عمومی شهر تهران نقش و رسالت خودشان را توسعه و گسترش می‌دهد.

در بررسی و بلاغ‌های کتابخانه‌های عمومی شهر تهران مشخص گردید که هیچ کدام از آن‌ها محتوایی مرتبط با اطلاعات سلامت نداشتند که کتابداران بتوانند با شناسایی این وب‌سایت‌های داخلی و خارجی و آموزش آن‌ها نیاز اطلاعات سلامت مراجعان را بطرف کنند.

با توجه به جدول ۴ نکته‌ی مهم این است که با توجه به عدم منابع حوزه‌ی سلامت و عدم آموزش و مهارت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران اما کتابداران علاقه‌ی بالای ۷۰ درصد برای انجام خدمات اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت برای جامعه ابراز داشتند و خود را آماده‌ی یادگیری و خدمات رسانی در حوزه سواد سلامت می‌دانند. نهاد کتابخانه‌ی عمومی کشور می‌تواند با تکیه بر این علاقه و میل کتابداران از آن‌ها حمایت کنند تا در شکل گیری یک کتابخانه‌ی عمومی که بتواند خدمات اطلاعات سلامت را به‌خوبی به جامعه انتقال دهد، نقش حمایت‌گری خود را داشته باشد.

کتابداران میزان درخواست مراجعان کتابخانه جهت استفاده از منابع اطلاعات سلامت را ۵۷ درصد رو بالا می‌دانند؛ که خود نشانه‌ای بسیار ضروری برای وجود توجه به منابع سواد سلامت در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران است. این نتایج با پژوهش Wood و همکاران (۲۰۰۰) (۳۵) که تقریباً ۶۰ درصد درخواست به حوزه‌ی سلامت مربوط است، همخوانی دارد. نتایج پژوهش حاضر در بررسی سایت‌های داخلی و خارجی در زمینه اشاعه‌ی اطلاعات سلامت ضعیف نشان داده شده است که با مطالعه‌ی Kaplan و Flaherty (۲۰۱۶) (۳۱) همسو بوده چرا که در مطالعه، آن‌ها با ارزیابی مواد چاپی در کتابخانه‌های عمومی در حوزه‌ی اطلاعات سلامت نشان دادند که در کتابخانه‌های عمومی این امکان وجود دارد که منابع اطلاعات سلامت را به صورت آنلاین فراهم کنند و ضروری است که کتابداران به ارتقای سواد سلامت کمک کنند و دسترسی به اطلاعات بهداشتی و به موقع را تضمین نمایند. آگاهی کتابداران کتابخانه‌های عمومی در زمینه‌ی سواد سلامت در حد پایین بوده چرا که قادر به ارایه لینک‌های وب پژوهشی یا کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌ی سلامت از وب‌سایت‌های کتابخانه نیستند و با نتایج پژوهش Basseyoni-Salem (۲۰۱۷) (۳۲) همسو بوده چرا که در مطالعه‌ی وی به

در راستای رفع نیاز اطلاعاتی سلامت کاربران که تمایل بیشتری به رجوع به کتابخانه‌های عمومی و استفاده از منابع دارند، باید نهادهای متولی این امر از جمله نهاد کتابخانه‌های عمومی با مراکز پژوهشی در جهت تأمین آسان‌تر منابع اطلاعاتی فعالیت کنند.

همچنین کتابداران کتابخانه‌های عمومی در زمینه ارایه خدمات گزینشی اطلاعات سلامت در کتابخانه‌های عمومی، بیشتر رغبت نشان دادند که می‌توان نتیجه گرفت که اگر امکانات لازم برای این نوع خدمت در کتابخانه‌ها محقق شود، کتابداران تلاش خواهند کرد که مراجعه‌کنندگان در زمینه‌ی نیاز اطلاعات سلامت را به نتیجه مطلوب برسانند.

می‌توان با توجه به امکانات فنی مناسب کتابخانه‌های عمومی شهر تهران به ایجاد و دسترسی سامانه‌ها و وبسایت‌های حوزه‌ی بهداشت و سلامت داخلی و خارجی اقدام کرد و منابع و مدارک اطلاعات سلامت کتابداران را گسترش داد. زمانی که کتابداران دلایل اصلی خود را برای ارایه خدمات اطلاعات سلامت، ارتقای سطح سواد سلامت در جامعه و دسترسی کاربر به اطلاعات سلامت، خاص و مورد علاقه می‌دانند پس به صورت واضح مشخص است که این علاقه می‌تواند بسیار ثمربخش و یاری‌دهنده‌ی افراد و جامعه در امر اطلاعات سلامت باشد و جامعه را به سمتی پیش می‌برد که افراد با اطلاعات بیشتر و جامع‌تری نسبت به سلامتیشان رفتار مناسب‌تری داشته باشند. اگر به مشکلات و موانع اصلی در ارایه خدمات اطلاعات سلامت توجه نشود کتابخانه‌های عمومی شهر تهران و دیگر شهرها از حجم عظیمی از داده‌های سلامت بی‌بهره می‌مانند و کتابداران سطح سواد اطلاعات سلامت خود و جامعه را در زمینه‌ی سلامت و بهداشت ارتقا نمی‌دهند. در درازمدت، جامعه از ارایه خدمات اطلاعات سلامت توسط کتابخانه بی‌بهره می‌ماند در حالی که در کشورهای پیشرفته یکی از کانال‌های اشاعه اطلاعات سلامت کتابخانه است.

تشکر و قدردانی

مقاله‌ی حاضر برگرفته از یک طرح تحقیقاتی به کد اخلاقی IR.UMSHA.REC.1401.1091 است که در کمیته پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی همدان به تصویب رسید. از همه‌ی نویسندهان، اعضای اجرایی نشریه پیاوید سلامت و داوران محترم که در انجام این پژوهش یاری داده‌اند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

بدون تخصص پژوهشی از سمت کتابداران گمراهی مراجعان را همراه خواهد داشت، بنابراین کتابداران باید بتوانند مانند پلی اطلاعات موثق و با اعتبار را از طریق سایت‌های داخلی و خارجی در حوزه‌ی پژوهشی در اختیار کاربران قرار داده و از تجویز اطلاعات بی‌مورد خودداری کنند.

با توجه به گستردگی و ماهیت ناهمگون کاربران کتابخانه‌های عمومی، شیوه‌ی ارایه خدمات به آن‌ها هم می‌تواند گسترده باشد. در این پژوهش کتابداران کتابخانه‌های عمومی به منظور هدفمند کردن و آگاهانه بودن اطلاع‌رسانی به کاربران، سهولت و سرعت دسترسی مراجعان با منابع اطلاعاتی ناگیر از اشاعه‌ی گزینشی اطلاعات سلامت هستند.

اشاعه‌ی اطلاعات سلامت به افراد جامعه به منظور افزایش سطح عدالت اجتماعی و کاهش هزینه‌های بهداشتی و درمانی در کتابخانه‌های عمومی مغفول مانده است. وضعیت نامناسب منابع اطلاعات سلامت، عدم آشنایی کامل کتابداران به موضوع‌هایی در حوزه‌ی بهداشت و سلامت عمومی، شرکت نکردن کتابداران در کارگاه‌هایی با حوزه‌ی اطلاعات پژوهشی و اشاعه گزینشی آن، پایین بودن برگزاری دوره‌های آموزشی با موضوع بهداشت و سلامت (دیابت، تغذیه، بارداری و ...) و آشنا نبودن کتابداران با سامانه‌های پژوهشی و نشریات داخلی مرتبط با سلامت، مشکلاتی در حوزه‌ی اشاعه‌ی گزینشی برای خدمات اطلاعات سلامت است. در پایان، کتابخانه‌های عمومی به عنوان یک پلتفرم عمل کرده و با ارتباط متخصصان و مشاوران حوزه سلامت برای برگزاری کارگاه‌های سخنرانی در کتابخانه‌های عمومی منجر به ارتقای سطح سواد سلامت و در نهایت به وجود آمدن جامعه سالم در درازمدت خواهد شد.

زمانی که کتابداران در خدمت‌رسانی اطلاعات سلامت نسبت به جامعه ناتوان باشند، حجم عظیمی از مراجعه‌کنندگان خود را از دست می‌دهند و در میدانی که می‌توانند نقش پررنگی داشته باشند، عمل نمی‌توانند خدمتی صورت دهند و این نقطه ضعف‌های بالایی برای خدمات‌رسانی کتابخانه‌های عمومی شهر تهران هستند. زمانی که در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران منابع سلامت و بهداشت به تعداد کافی موجود باشد و در کنار این موجودیت منابع، آموزش نیز باشد، بدون شک نقش کتابداران اثرگذارتر و سازنده‌تر خواهد بود. تشویق کتابداران به آشنایی و مطالعه‌ی سامانه‌ها و وبسایت‌های اطلاعات سلامت در سواد اطلاعاتی کتابداران تأثیر مثبت داشته و آنان می‌توانند خدمات ارزشمندی را به مراجعان ارایه کنند.

References

1. Khosravi AR, Mahmoodi N, Basirian-Jahromi R & Hajivandi A. A new approach to public libraries in providing health information services: A case study of public libraries located in Bushehr. Library and Information Science Research 2018; 7(2): 23-40[Article in Persian].
2. Rahimi S, Feizi M & Hoseini SM. Library and dissemination of health information. Human Information Interaction 2018; 5(2): 103-12[Article in Persian].
3. Koren M. Working for a healthy society, Health Information in Public Libraries in the Netherland. Available at: <https://repository.kulib.kyoto-u.ac.jp/dspace/bitstream/2433/44043/1/edle0703.pdf15-22>. 2006.
4. Zamani M, Rahmanian V, Namdar A & Marzban A. Evaluation of abundant self-management information resources in diabetic patients of Jahrom city in 2018. Iranian Journal of Diabetes and Metabolism 2020; 21(5): 276-86[Article in Persian].
5. Bigdeli Z, Hayati Z, Heidari GR & Jowkar T. Place of internet in health information seeking behavior: Case of young internet users in Shiraz. Human Information Interaction 2016; 3(1): 67-78[Article in Persian].
6. Riahinia N, Azimi A & Haseli D. Public libraries' services, potentials, opportunities and challenges in providing health information: A systematic review. Research on Information Science and Public Libraries 2022; 28(3): 274-90[Article in Persian].
7. Guard R, Fredericka TM, Kroll S, Marine S, Roddy C, Steiner T, et al. Health care, information needs, and outreach: Reaching Ohio's rural citizens. Bulletin of the Medical Library Association 2000; 88(4): 374-81.
8. Spatz MA. Providing consumer health information in the rural setting: Planetree health resource center's approach. Bulletin of the Medical Library Association 2000; 88(4): 382.
9. Becker S, Crandall MD, Fisher KE, Kinney B, Landry C & Rocha A. Opportunity for all: How the American public benefits from internet access at US libraries. USA: Institute of Museum and Library Services; 2010: 108.
10. Okhovati M, Sharifpoor E, Hamzehzadeh M, Shahsavari M & Soltan-Shahi M. The role of public libraries on Kerman health information seeking behavior. Journal of Health and Biomedical Informatics 2016; 3(1): 48-56[Article in Persian].
11. Luo L & Park V. Preparing public librarians for consumer health information service: A nation-wide study. Library and Information Science Research 2013; 35(4): 310-7.
12. Sabahi A, Ahmadian L, Ansari R, Salehi F & Mirzaei M. The viewpoint of patients with cardiovascular disease regarding the importance of health knowledge acquisition and its role in the treatment process. Health Information Management 2017; 13(6): 394-8[Article in Persian].
13. Kortum P, Edwards C & Richards-Kortum R. The impact of inaccurate internet health information in a secondary school learning environment. Journal of Medical Internet Research 2008; 10(2): e17.
14. Pomerantz KL, Muhammad AA, Downey S & Kind T. Connecting for health literacy: Health information partners. Health Promotion Practice Journal 2010; 11(1): 79-88.
15. Keselman A, Smith CA & Hundal S. Library workers 'personal beliefs about childhood vaccination and vaccination information provision. Journal of the Medical Library Association 2014; 102(3): 205-10.
16. Ari R. Importance and role of libraries in our society. National Journal of Interdisciplinary Studies 2017; 2(1): 59-65.
17. Omeluzor SU, Nwaomah AE, Molokwu UE & Sambo AS. Dissemination of information in the COVID-19 era in university libraries in Nigeria. Sage Journals, IFLA Journal 2022; 48(1): 126-37.
18. Adetayo AJ. Artificial intelligence chatbots in academic libraries: The rise of ChatGPT. Library Hi Tech News 2023; 40(3): 18-21.

19. Madu AU, Haruna B & Rajapakse GS. Impact of user characteristics in the intention to use the library: An SEM approach. *International Journal of Library Science* 2019; 17(1): 36-51.
20. Radfar HR. Capabilities of web in selective dissemination of information. *Librarianship and Information Organization Studies* 2006; 17(2): 161-70[Article in Persian].
21. Rui JR. Health information sharing via social network sites (SNSs): Integrating social support and socioemotional selectivity theory. *Health Communication* 2023; 38(11): 2430-40.
22. Joulahi L, Babalhavaeji F & Hariri N. Health promotion by setting up medical and health information services in public libraries: A qualitative approach. *The Scientific Journal of Rehabilitation Medicine* 2016; 5(2): 9-19[Article in Persian].
23. Mc-Menemy D, Robinson E & Ruthven I. The impact of COVID-19 lockdowns on public libraries in the UK: findings from a national study. *Public Library Quarterly* 2023; 42(1): 92-110.
24. Soroya SH, Farooq A, Mahmood K, Isoaho J & Zara SE. From information seeking to information avoidance: Understanding the health information behavior during a global health crisis. *Information Processing and Management* 2021; 58(2): 102440.
25. Ntlotlang T & Grand B. The role of libraries in the dissemination of health information in Botswana. *Library Review* 2016; 65(4-5): 320-49.
26. Khajeali-Jahantighi Z & Omidkhoda M. Identifying health-based services in Iranian Public Libraries during the Corona Crisis (Corona and Post-corona era): Public health information system. *Journal of Studies in Library and Information Science* 2022; 14(Special Issue: COVID-19): 54-72[Article in Persian].
27. Hasanzadeh M. Health promotion library: library communication with people. Available at: https://www.modares.ac.ir/en-pro/academic_staff/hasanzadeh. 2020 .
28. Luo L. Health information programming in public libraries: A content analysis. *Public Library Quarterly* 2018; 37(3): 233-47.
29. Andalib-Kondori M, Nakhoda M & Esmaeli-Givi MR. Designing health information services model in Tehran's public libraries. *Research on Information Science and Public Libraries* 2022; 28(4): 466-48[Article in Persian].
30. Nezhad Matouri R, Kohi-Rostami M, Dashtafkan AR, Habibian M & Momtazan M. Readiness level of librarians and public libraries affiliated to Abadan University of medical sciences for providing health information. *Journal of Modern Medical Information Sciences* 2023; 8(4): 324-35[Article in Persian].
31. Flaherty MG & Kaplan SJ. Health information: Print materials assessment in public libraries. *Reference Services Review* 2016; 44(2): 163-77.
32. Bassyoni-Salem NM. Public libraries role in promoting health awareness in sultanate of Oman. Indonesia: International Conference on Chemical, Agricultural, Biological and Health Sciences, 2017.
33. Joulahi L, Hashemi-Madani N, Sedighi Z & Emami Z. Designing of the health information model in Iranian public libraries. *Journal Libri* 2023; 73(3): 209-23.
34. Rahimi S, Feizi M & Hoseini SM. Library and dissemination of health information. *Human Information Interaction* 2018; 5(2): 103-12.
35. Wood FB, Lyon B, Schell MB, Kitendaugh P, Cid VH & Siegel ER. Public library consumer health information pilot project: Results of a national library of medicine evaluation. *Bulletin of the Medical Library Association* 2000; 88(4): 314-22.

Study the Status of Providing Health Information Services in Public Libraries in Tehran

Maryam Andalib Kondori¹ (M.S.), Ahmadreza Varnaseri² (M.S.), Maryam Ghanbari Khoshnood³ (M.S.), Seyed Abedin Hoseini Ahangari^{4*} (Ph.D.), Mohammad Karim Saberi⁵ (Ph.D.), Hamid Bourghi⁶ (Ph.D.)

1 Master of Science in Information Science and Knowledge, School of Management, University of Tehran, Tehran, Iran

2 Ph.D. Candidate in Information Science and Knowledge, School of Management , University of Tehran, Tehran, Iran

3 Ph.D. Candidate in Medical Library and Information Science, Department of Medical Library and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

4 Assistant Professor, Department of Medical librarianship & Information Science, School of Paramedicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

5 Associate Professor, Department of Medical librarianship & Information Science, School of Health, North Khorasan University of Medical Sciences, North Khorasan, Iran

6 Assistant Professor, Department of Health Information Technology, School of Paramedical, Hamedan University of Medical Sciences, Hamedan, Iran

Abstract

Received: 24 Aug. 2023

Accepted: 31 Dec. 2023

Background and Aim: This research aimed to study the status of providing health information services in public libraries in Tehran, which was conducted based on the views of librarians working in these libraries.

Materials and Methods: The research method was applied in terms of its purpose and descriptive in terms of data collection, which was conducted as a survey. The statistical population was 150 librarians of public libraries in Tehran. The tool for collecting information was a researcher-made questionnaire. Data analysis was done using SPSS statistical software..

Results: The status of health information resources available in public libraries of Tehran is low and very low in most sources. The level of familiarity of librarians with health and public health issues is %20. The level of familiarity of librarians with selective dissemination of health information services is low and very low with %77.4. The participation rate of librarians in medical information workshops is faced with the non-participation of %70 of librarians. The familiarity of librarians with the services of selective distribution of health information is low and very low. %60 of librarians are not familiar with medical information systems. The percentage of familiarity of librarians with internal medical websites is %60-78 weak. The percentage of familiarity of librarians with foreign international websites in the field of health is average. Librarians consider the main reason for providing selective health information services to improve the level of health literacy in the society. Also, the main obstacle to providing health information dissemination services is the librarian not having enough time to provide services.

Conclusion: The country's public libraries should consider measures to familiarize librarians with the field of health information and implement policies in this field. Considering the appropriate technical facilities of public libraries in Tehran, it is possible to create and access internal and external health systems and websites. and expanded the sources and documents of librarians' health information.

Keywords: Health Information, Public Library, Tehran City, Selective Dissemination Services

* Corresponding Author:
Hoseini Ahangari SA

Email:
A.ahangari@umsha.ac.ir